

ISSN 1300-9052

ERZURUM ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi

(ULUSLAR ARASI HAKEMLİ)

Yılda en az iki kez yayımlanır

YIL:15

SAYI:38

ERZURUM 2008

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
DERGİSİ**

YAYINLAYAN

Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları
Enstitüsü Müdürlüğü

SAHİBİ

Yönetim Kurulu Adına Türkiyat Araştırmaları
Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Turgut KARABEY

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Mehmet TÖRENEK
Prof. Dr. Besim ÖZCAN
Prof. Dr. Kâzım KÖKTEKİN

YAYIN MÜDÜRÜ

Muammer AKPINAR
Enstitü Sekreteri

ADRES

Atatürk Üniversitesi
Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Müdürlüğü
25240 ERZURUM
<http://atauni.edu.tr/turkiyat>
e-mail: turkiyat@atauni.edu.tr

Dizgi: Abdulkadir ERKAL
Baskı: Eser Ofset

Not: Üniversiteler Yayın Yönetmeliğinin 6. Maddesi uyarınca yazıların bilim ve dil sorumluluğu yazarlara aittir.

Dergimiz, TAED adı altında *MLA* (Modern Language Association) *International Bibliography* ve **TÜBİTAK** indeksinde yer almaktadır.

ISSN 1300-9052

ANTAKYALI MUSTAFA ŞEHDİ VE GAZELLERİ**Mustafa Şehdî From Antakya And His Ghazels****Dr. Bahir SELÇUK*****Dr. İ. Halil TUĞLUK******ÖZ**

Antakyalı Mustafa Şehdî, XVIII. yüzyılın ikinci yarısında yaşamıştır. Şair, devletin üst kademelerinde görev yapmıştır. Aynı zamanda hattat olan Şehdî'nin bilinen tek eseri divanıdır. Üç nüshasını tespit ettiğimiz divan, muhteva ve tertip bakımından geleneksel divan tarzını yansıtmamaktadır. Kaside, gazel, kıt'a, lügaz gibi manzumeleri içeren eserde ayrıca mensur bölümler de yer almaktadır.

Bu çalışmada, Şehdî'nin hayatı ve sanatı üzerinde durulmuş, gazelleri yeni yazıya aktarılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Şehdî, divan, hayatı, sanatı, gazeller

ABSTRACT

Mustafa Şehdî from Antakya lived in the second half of the 18th. century. He was understood to have been an officer of high rank and calligrapher. His oldest work known is his divan. Divan, of which we have so far traced three copies, does not reflect the usual/traditional divan in the view of arrangement and contents. The work, which includes kaside, ghazel, kıt'a, lügaz, contains proses as well.

In this study, Şehdî's life and his art were researched, and his ghazels were transliterated.

Key words: Şehdî's life, divan, art and ghazels.

Giriş

Klasik Türk edebiyatının önemli çalışma alanlarından biri de metin neşridir. Temel eserlerin çoğu yeni yazıya aktarılmış olsa da, hâlâ

* Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi.

** Adıyaman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

yerli ve yabancı kütüphanelerde gün yüzüne çıkmayı bekleyen pek çok eser vardır.

Biyografik kaynaklarda bazen şairlerin hayatı ve eserleri ile ilgili bilgi yanlışlıkları ve eksikliklerin yer aldığı görülmektedir. Bu yanlışlıklar, yapılan incelemeler ve metin neşirleri sayesinde düzeltilmektedir.

Kaynaklarda, Şehdî mahlaslı ona yakın şairden söz edilir.¹ Bu kaynakların bazısında, Şehdî mahlaslı şairlerin hayatları ve eserleri hakkındaki bilgilerin birbirine karıştığı görülmektedir.²

Yaptığımız araştırma ve katalog taramalarında Şehdî Divânı'nın üç nüshasını tespit ettik. Fakat bu nüshalardan yalnızca Topkapı ve Süleymaniye nüshalarına ulaşabildik. İmla ve manzume sayısı bakımından göz önünde bulundurulduğunda, Topkapı Sarayı nüshasının³ (T) asıl nüsha olduğu anlaşılmaktadır. Süleymaniye Kütüphanesi nüshası⁴ (S), bu nüshadan çoğaltılmıştır. Gazi Hüsrev-Begova Kütüphanesinde bulunan nüshanın, Topkapı ve Süleymaniye nüshalarına göre oldukça eksik olduğu anlaşılmaktadır.⁵ Biz bu çalışmada, Topkapı Sarayı nüshasını esas aldık. Süleymaniye Kütüphanesi nüshasıyla yaptığımız karşılaştırmada görülen farklılıkları dipnotta gösterdik.

18. yüzyıl şairi Şehdî hakkında bilgi vermek ve gazellerini tanıtmak amacı güden bu çalışmada, önce kaynaklardan ve divanından hareketle şairin hayatı, sanatı hakkında bilgi verilecek, divanı tanıtılacak; sonra gazelleri yeni yazıya aktarılacaktır.

Şehdî'nin Hayatı ve Sanatı

Kaynaklarda hayatı hakkında fazla bilgi olmayan Şehdî'nin, doğum tarihi bilinmemektedir. Sâlim tezkiresindeki "tül-ı 'ömrden kâm-revâ olmağ ģasebi ile"⁶ ibaresi, şairin uzun bir ömür sürdüğünü göstermektedir. Asıl adı Mustafa olan Şehdî, Antakya'da doğmuştur.⁷ İlim tahsili için İstanbul'a giden şair⁸,

1 Haluk İpekten, Mustafa İsen, vd., Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ankara 1998, s.471-472

2 İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu, C. III, İstanbul 1967, s.821; Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmanî, Osmanlı Ünlüleri C.5, İstanbul 1996, s.1571; Şemsettin Sâmî Kâmûsu'l-A'lâm, C.4, Ankara 1996, s. 2888; Haluk İpekten vd., age., s.471-472

3 Divân-ı Şehdî, Topkapı Sarayı Müzesi Ktb. No. 2486

4 Divân-ı Şehdî, Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi, No. 147

5 Fehim Nametak, Katalog Arapskih, Turskih, Perzijskih i Bosanskih Rukopisa Gazi Husrev-Begove Biblioteke, Al-Furqan/Rijaset Islamske Zajednice u BiH., Sv. 4, London/Sarajevo 1998

6 Adnan İnce, Tezkiretü'ş-Şu'arâ Sâlim Efendi, Ankara 2005, s. 434

7 Adnan İnce, age., s.434; M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî Divan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri II, Ankara 2001, s.510

Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Hâcezâde Muhammed Enverî'den icazet alan şair, hat sanatında da başarı göstermiştir.⁹

Şehdî; Silâhdâr Şehryârî Mustafa Paşa, Şeyhülislam Feyzullah Efendi, Veziriazam Ali Paşa ve Râmî Paşa gibi devrin ileri gelen devlet adamlarıyla yakın ilişki içerisinde olmuş ve onlardan büyük destek görmüştür (19a, 20b, 26b, 37a, 39a). Şehdî; haraç muhasebeciliği (19a), sipahi kâtipliği (38a), maliye tezkereciliği (28b), Anadolu muhasebeciliği (53a) gibi önemli görevlerde bulunmuştur. Sarayla yakın ilişki içinde bulunan Şehdî'nin, bazen muhalif olduğu kişilerin üst makamlara gelmesiyle sıkıntılar yaşadığı, bir müddet makam ve maaşından olduğu divanındaki ifadelerden anlaşılmaktadır. (39a)

H.1140/M.1727 tarihinde vefat eden Şehdî'nin mezarı, İdris Köşkü yolu üzerinde¹⁰ Eyüp Sultan Türbesi'nin yanındaki hamamın bitişiğindedir.¹¹

Bazı kaynaklarda şairin ölüm tarihi yanlışlıkla H.1144/M.1731/32 olarak gösterilmektedir.¹² Tuman, bu yanlışlığın Âdâb-ı Zurâfâ müellifi Râmiz'den kaynaklandığını ifade eder. Yazara göre Sicill-i Osmânî müellifi de aynı yanlışlığa düşmüş; eserinde, H.1140 ve H.1144'te vefat etmiş Şehdî mahlaslı iki farklı şair varmış gibi göstermiştir.¹³ Yine İKTYDK'de, Süleymaniye Kütüphanesindeki divan nüshası, Osman Şehdî adına kayıtlı gösterilmiştir.¹⁴

Sâlim Efendî, şairin Şehdî mahlasını, Şeyh Sadî'nin Gülistan'ından tefeül ederek aldığını belirtir.¹⁵

Sâlim ve Râmiz, Şehdî'nin şairliği hakkında şu değerlendirmelerde bulunurlar. Sâlim; "... murâd üzre nuṭṭa ḳâdir ve tül-ı 'ömrden kâ-m-revâ olmak ḳasebi ile yâd-dâştı vâfir, fenn-i sülḳanda mâhir, bî-tekellüf söyler bir şairdir."¹⁶ diyerek Şehdî'nin şiir söyleme kudretini ifade etmiş; Râmiz de, Şehdî'nin Arapça ve Farsçadaki başarısından, nazım ve nesirdeki maharetinden bahsettikten sonra "eş'âr-ı dü-rer-bârları reşk-endâz-ı zümre-i hüner-verân, müselle-m ü mümtâz bir

8 Adnan İnce, age., s.434

9 Habîb, Hat ve Hattâtân, İstanbul 1306, s.158

10 Mehmed Süreyyâ, age., s.1571; Sadık Erdem, *Râmiz ve Âdâb-ı Zurâfâ'sı*, Ankara 1994, s.175

11 Müstakim-zâde, *Mecelletü'n-Nisâb fi'n-Niseb ve'l-Künâ ve'l-Elkâb*, Süleymaniye Ktb.,Halet Efendi, 628, vr. 280a

12 Mehmed Süreyyâ, age., s. 1571, Şemsettin Sâmî, age., s. 2888, İpekten vd., age., s.471-472

13 M. Nail Tuman, age., s.510

14 İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu, age., s 821

15 Adnan İnce, age., s.434

16 Adnan İnce, age., s.434

şâ'ir-i sihr-âferin-i ser-efrâz idi."¹⁷ ifadeleriyle şairin orijinal söyleyişine ve devrin tanınmış şairlerinden biri olduğuna vurgu yapmıştır. Safâî'nin tezkiresine takriz yazdığı 18 kişiden birinin de Şehdî olması, şairin devrin tanınmış simalarından biri olduğunu göstermektedir.¹⁸

Eserinden anladığımız kadarıyla Şehdî, dönemin önemli olaylarına, tarihî yapılarına -çoğu zaman görevlendirilerek- tarih düşmüş, bunlarla ilgili belge niteliğinde mensur yazılar yazmış, yazdıkları karşısında da yüklü miktarda bahşişler almıştır.

Şehdî'nin gazelleri incelediğinde 17. yüzyılda edebiyatımızda etkili olan, sonraki dönemlerde de etkisi devam eden Sebk-i hindînin tesirini rahatlıkla görebiliriz. Şairin yekûn olarak çok fazla olmayan gazellerindeki yer yer uzun tamlamalar, tezatlar, anlam derinliği şairin bu akımın etkisinde kaldığının göstergeleridir.

Divanı

Şehdî hakkında bilgi veren kaynaklarda şairin tek eseri olarak divanından söz edilir. Şairin manzum ve mensur yazılarını içeren ve kaynaklarda divan olarak anılan eser, Klasik Türk edebiyatı geleneği içinde yer alan divan tertibine uymamaktadır. Şehdî'nin eserlerini topladığı bir defter niteliğindeki bu yazma mecmuanın bir nüshası Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesinde, bir nüshası Süleymaniye Kütüphanesinde diğer nüshası da Saraybosna Gazi Hüsrev Begova Kütüphanesinde olmak üzere üç nüshasını tespit ettik.

Eserin nüshaları ve özellikleri

1. Topkapı Sarayı Nüshası (T): 95 vr. talik, 27 st. serlevha müzehhep, cetveller kırmızı.
2. Süleymaniye Kütüphanesi Halet Efendi Nüshası (S): 86 vr. 27 st. talik, başlıklar kırmızı.

Nüshaların Başr.

Ey Hüdâ-yı müheymin ü müte'âl
V'ey kerim ü raḥim-i zü'l-efzâl

Nüshaların Sonu.

¹⁷ Sadık Erdem, age., s.175

¹⁸ Dîvân-ı Şehdî, Topkapı Sarayı Müzesi Ktb. No. 2486; vr.74/b-75a; Pervin Çapan *Tezkire-i Şehdî*, Ankara 2005 s.12; 41-43)

Görünmez kimseye şeb-tâ-seher menfûr-ı 'âlemdir
Şabâh oldukça tâ aşşama dek manzûr-ı âdemdir

3. Saraybosna Nüshası: Bu nüshayı Gazi Hüsrev-Begova Kütüphanesi Katalogu'ndan tespit ettik. Ancak, nüshaya ulaşmamız mümkün olmadı. Katalogda verilen bilgiye göre nüsha oldukça eksiktir: 8 vr. 20 satır, ta'lik.

Baş: Tārīḥ-i berā-yı feth-i Tebrīz

Divanda 60'a yakın kıta, 40'tan fazla kaside; 28 gazel, 19 lügaz, 2 terci'-i bend, 1 terki-i bend, 1 mesnevi ve farklı konularda yazılmış mensur metinler vardır. Divanda nazım şekilleri ile ilgili bazı problemler olduğu görülmektedir. Örneğin, kaside nazım şekli içerisinde sıkça kıta başlıkları geçmektedir. Ayrıca, manzumelerin başlıkları ile şekil özellikleri arasında uyumsuzluk görülmektedir. Bu açıdan kaside ve kıta nazım şekilleri hakkında kesin bir rakam vermekten kaçındık.

Gazelleri

Şehdî Divanı'nın Topkapı Sarayı nüshasında¹⁹ 28, Süleymaniye Halet Efendi²⁰ nüshasında 27 gazel vardır. Gazeller, Divan şiirinde en sık kullanılan vezinlerle yazılmıştır. Gazellerde kullanılan vezinler ve bunların sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün	9
Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün	6
Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülü	4
Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilätün Fe' ilün	4
Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilätün Fā' ilün	3
Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	2

Gazellerden 12'si 7 beyit, 10'u 5 beyit, 3'ü 8 beyit, 2'si 9 beyit, 1'i de 10 beyitten oluşmaktadır.

¹⁹ Topkapı Sarayı Müzesi Ktb. No. 2486, vr.77b-91a

²⁰ Süleymaniye Kütüphanesi, Halet Efendi, No. 147, vr.78a-81b

Gazeller; dil, teknik ve anlam derinliği bakımından başarılıdır. Oldukça akıcı bir dil kullanan şairin dili ağır değildir. Arapça, Farsça kelimelerden oluşan ikili üçlü tamlamalar kullanmasına rağmen bunu, Divan şiirinin genel üslubu içinde değerlendirmek gerekir.

Gazellerde, imale ve ulamanın yanında, sākî (G.1/5b), ebrû (G.2/3-b) gibi birkaç kelimedede zihaf²¹; salmış (G.15/4a) ve yamandır (G.20/2a) gibi Türkçe iki kelimedede de med yapılmıştır.

Gazellerde daha çok “kafiye+kelime grubu halinde redif” kullanılarak güçlü bir ahengin oluşturulduğu ve anlam zenginliği sağlandığı görülmektedir. Çoğunlukla Türkçe kelimelerin redif olarak kullanıldığı gazellerdeki 3 Türkçe 1 Farsça gazelde geçen “pey-der-pey” redifi de dikkat çekmektedir.

- (1) Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün
- 1 Ālem dedikleri bu cihān dār-ı ğam baña
Gülşen-serāy-ı 'ālem olur hār-ı ğam baña
- 2 Olmaz hayāl-i hām ile hiç mīve-i merām
Vermektedir nihāl-i emel bār-ı ğam baña
- 3 Bu şeş-der-i serāy-ı sipenc-i felekde āh
Vermez güşād bir çapudan zār-ı ğam baña
- 4 Bilmem ne sihr eder ki o cādū-nigeh yine
Her tār-ı zülfün etmede bir mār-ı ğam baña
- 5 Cām-ı neşāti sākî-i gül-çihre Şehdiyā
Bezm-i cihānda şunmada ser-şār-ı ğam baña
- (2) Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün
- 1 Dilā ol şāh-ı hüsnü şanma yahşidir yaman bilmez
Ki zülf-i kâfiri bir āştî düşmen amān biemez

²¹ Çevriyazıda uzun ünlülerdeki zihaf lar gösterilmemiştir.

1 T.87b, S.78a

2a merām] hayāl S

5a neşāti] neşāt-ı S

- 2 Eder ‘uşşâkı gerçi va‘ de-i vaşlı firîbende
Dürûğ-ı [pür-fürü]ğı hiç bir vaqt ü zamân bilmez
- 3 Tamâm eyler işin nîm-nigâh-ı hışm-ı çeşmiyle
Ne hâcet ebrû vü müjgâna ol tîr ü kemân bilmez
- 4 O gül-ruh serv-şad kim müşk-büdur sünbül-i zülfü
Cihânda seyr-i gülgeşt istemez serv ü çemân bilmez
- 5 Şakın ol gâmze-i Tâtâr-ı hûn-h̄ârından ey Şehdî
Harâb etmiş niçe bağçe-serâ ol hân-mân bilmez
- (3) Mef‘ülü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ülün
Mef‘ülü Fe‘ülün
- 1 Ey şüh-ı cefâ-pîşe bu nâz-ı sitemiñ ne
Tâkat getirilmez
- 2 Üftâdelere tâ bu kadar bâr-ı gâmiñ ne
Billâh çekilmez
- 3 Sen pādşeh-i mülk-i hüsünsüñ aña söz yok
Yüsuf gibi ammâ
- 4 Görsem hele gâhice gedâña keremiñ ne
Bu bezm ele girmez
- 5 Hâmyâze-keş-i renciş-i hummâr olur âhîr
Rindân-ı mey-âşâm
- 6 Meyden ne imiş neşvesi âyâ ki Cemiñ ne
Âlâmına degmez

2b pür-fürü] -S

3a Gazellerde “nîm-nigâh” tamlamasının geçtiği bu mısırda ve G.23/2a’daki mısırda vezin problemi vardır. “nîm” kelimesinin “nîm-i” şeklinde terkipli okunması ya da iki kapalı hece gibi düşünülmesi bu problemi ortadan kaldırmaktadır.

3/3 S.78b

- 7 Kūyın dolaşır zülfüne yāriñ ulaşırsın
Her vaqt-i şeherde
- 8 Bilsem hele ey bâd seniñ de elemiñ ne
Cânâne el ermez
- 9 Biñ ħande eder ġayra leb-ā-leb bize Şehdî
Bir ħaşdı mı vardır
- 10 Ağzın bile açmaz sözü ol ġonca-femiñ ne
Billāh bilinmez
- (4) **Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün**
1 Mehveşim dīvānçe-i ħüsnünde maṭla' gösterir
Ebruvānın şaġk-ı mähāsā dü-mışra' gösterir
- 2 Ĥaṭ tırāş olduġça tecdīd-i berāt-ı ħüsn erer
Ĥükmin icrā eyler ebrūlar muvaġġa' gösterir
- 3 Vechi vardır kıt' a-i Mīr ola bā-ĥaṭṭ-ı ' İmād
Ĥüsn-i ĥaṭṭıyla o çār-ebrū muraġġa' gösterir
- 4 ' Ālem-i teşĥire ol cānān-ı çār ebrū meġer
Şekl-i zībā tarġ edip vefġ-ı murabba' gösterir
- 5 Ĥānde-riz olduġça dūr-dendānı yāriñ Şehdiyā
Ĥātem-i la' lin dehānında muraşşa' gösterir
- (5) **Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün**
1 Nişān-ı tīrin ol ħaşı kemānın dūr bulmuşlar
Çekenler çille-i ' aşġı ħatı pūr-zūr bulmuşlar
- 2 Berāt-ı ħüsnününñ ancak nişānı ħalmış ebrūda
Ĥaṭ-āver dil-rübā ĥaġġında bir menşūr bulmuşlar

- 3 Hıaç-ı sebzin görenler nev-demide gird-i la'inde
Hızırveş anda āb-ı zindegi mestür bulmuşlar
- 4 Gubar-ı hıaçtı etmiş piçiş-i zülfüyle āmiziş
Dolaşır genc-i hüsni niçe mār u mūr bulmuşlar
- 5 Kimi der meh-‘ izār ol şüha kimi āteşin-ruhsār
O kāfir mā-cerā vaşında nār u nūr bulmuşlar
- 6 Düşüp çāh-ı zenaḥdanında dil bir Yūsuf-ı hüsnuñ
Anı sudāgerān-ı āşıkān mecbūr bulmuşlar
- 7 Şaқın düzdī-i çeşm-i yārdan bir laḥza ey Şehdī
Nişān-ı tīrin ol қаşı kemānuñ dūr bulmuşlar
- (6) **Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün**
- 1 Dem-i bahār hıaç-ı dil-rübā gelir görünür
Gider keder dil-i zāra şafā gelir görünür
- 2 Sirişk ü sūziş-i dil feyz-yāb olur bir gün
Bu āb u tāb ile neşv ü nemā gelir görünür
- 3 Düşüp hicāba hıaç-ı sebzin eylemiş rü-püş
O pür-cefādan ümidi vefā gelir görünür
- 4 Nihāl-i nev-res-i bāğ-ı hüsündür ol ser-keş
Çekerse bār-ı girān inḥinā gelir görünür
- 5 ' Aceb mi mā 'il-i zülfü olursa eşk-feşān
O kāfir ile nice mā-cerā gelir görünür
- 6 Niçün o ḡonce-femi ḥ'āb-ı nāzdan uyarur
Hezār bülbül-i nağme-serā gelir görünür

- 7 Uçar gözümde benim āh bir perî Şehdî
 Hâyâli cilveler eyler baña gelir görünür
- (7) **Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün**
 1 Felekde zühreden āheng-i naqş-ı kârı kim diñler
 Bu devr içre muhâlif nağme-i edvârı kim diñler
- 2 Çıkip kürsiye vâ' iz pendini ' âlem-pesend etmiş
 Şadâ-yı na' ra-i mestâne-i mey-h'ârı kim diñler
- 3 Şarılmışlar lihâf-ı nâza yer yer goncalar der-h'âb
 Fiğân-ı âteşin-i ' andelib-i zârı kim diñler
- 4 Çekerler hâle-i āgûşa āhir ol mehi āgyâr
 Edâ-yı şekve-zây-ı ' âşık-ı didârı kim diñler
- 5 Kço teklîf-i nezâyir etmegi yârâna ey Şehdî
 Dimâg-efsürde ' âlem kim oğur eş'ârı kim diñler
- (8) **Mef'ülü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ülün**
 1 Def'-i ğama bezm içre şafâ neyle gerekdir
 Bir sâki'-i gül-çihre ile meyle gerekdir
- 2 ' Âlemde huşûl-i taleb-i kām-ı dil-ārām
 Her şâm u şehër āh-ı felek-tayla gerekdir
- 3 Ver naqd-i sirişki dem-i vuşlatda o şûha
 ' Âdeddir o kim dād u sited beyle gerekdir
- 4 Bî-hûde yere eyleme da' vâ-yı maḥabbet
 Şad sūziş-i dil dāğ-ı key-ā-keyle gerekdir

7 Bu gazel, yazmanın daha önceki sayfalarında (T.54a-55a; S.48a-48b) "Bu kıaside-i muğazzel ve müzeyyel daḡi vezir-i müşârü'n-ileyhin 'alâ-tarıḡ-i imtiḡân fermâni ile inşâd edilip verilmiştir" başlığıyla geçmektedir. 33 beyit ilave edilmiş olan müzeyyel gazel, Vezir Ali Paşa'ya takdim edilmiştir.

7 S.79a

3b böyle] ile S

9 T.88b

- 5 Şehdî o şeh-i hüsne niyâz itmege ' aşık
Biñ nâz u cefâ-sâz-ı pey-â-peyle gerekdir
- (9) **Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün**
1 Gel ey mehveş ki ârâm eylemez dil bir nefes sensiz
Bu şeb-tâ-şubha dek encüm-şümâr oldu heves sensiz
- 2 Niğâh-ı hasretiñle eşk-i çeşmim etme tûfân-ıhız
Olur her bir müjem seyl-âb içinde hâr u has sensiz
- 3 Ser-i küyuñda çok sūdâgerân-ı ' aşkıñ ammâ kim
Degildir güş-zed-i bāng-ı derâ-yı yek-eres sensiz
- 4 Eger kim çāşnî-i kand-i la' liñ etmese ümmîd
Görünmezdi per-âver bezm-i hüsñünde mekes sensiz
- 5 Nazar-senc olmasa berg-i gül-i ruhsârîña bir dem
Ne mümkün bülbül-i dil ola pâ-bend-i kafes sensiz
- 6 Hemân âyîne-i rüyuñ şafâsı cilveger ancak
Degil hâtırda ğayrı ârzûlar mültemes sensiz
- 7 Ne deñli dūd-ı âhıñ etse Şehdî çarha peyveste
Bulunmaz hiç kes feryâdına feryâd-res sensiz
- (10) **Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün**
1 Ümîd-i ülfet ol şüh-ı perî-zâda olur olmaz
Hayâl-i kimyâveş dilde âmâde olur olmaz
- 2 Heveskâr olma ol âhû-yı vahşi şaydına ey dil
Kemend-i ârzûyı şamma üftâde olur olmaz
- 3 Eder gâhî tesâdüf geh taħallüf h'âhiş-i hâtır
Murâd üzre degildir hük-m-i fetvâda olur olmaz

4a eger kim] egerçi S

5a bir] her S

4 Nemek-pâş olma zâhid hîll u hürmet kaydına düşme
Benim destimdedir bu neş'e şahbâda olur olmaz

5 Kō piçide hayâl-i Şevket'i Şehdî ne hâcetdir
Ki maẓmûn-ı muhayyel lafz u ma' nâda olur olmaz

(11) **Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün**

1 O mehveşiñ haṭ-ı ruhsârına temeyyül olur
Ve lîk fitne-i devr-i kamer taḥayyül olur

2 Hayâl-i zülf ile âh-ı dem-â-dem-i aḡyâr
Ser-i felâket-i ' uşşâka şaçlı sünbül olur

3 Niḡâh-ı ' aşık-ı küstâhdan o ḡonce-femiñ
Hiçâb ile açılır rûy-ı alı gül gül olur

4 O şüh-ı nev-heves-i nâza ibtilâ hoşdur
Sitem-keşân-ı maḥabbet cefâ taḥammül olur

5 ' Aceb mi bilmese bu sırr-ı ḡaybı zâhid-i huşk
Ki la' l-i yâr da yâkût-reng pür-mül olur

6 O şâh-ı hüsn ile baḡş-ı haṭ-âveri etme
Vişâle bâ' iş-i ser-rişte-i ta' allül olur

7 Verir neşât-ı haṭ-ı sebzi ' aşıkâ Şehdî
Dem-i bahâr şetâret-fezây-ı bülbül olur

(12) **Mef' ülü Mefâ' ilü Mefâ' ilü Fe' ülün**

1 Gördüm gelir o şüh-ı cefâkâr yolunda
Mestâne velî şive-i reftâr yolunda

2 Gülşende n'ola nâle vü zâr eylese bülbül
Hañçer-be-kef âmâde turur ḡâr yolunda

3 Çevgân-ı ser-i zülfine top olmağa ‘uşşâk
Ser-bâz u ser-endâz gerek yâr yolunda

4 Şeh-râh-ı maḥabbetde ser-endâhte olmak
‘Âdetdür olur tûde çü hünkâr yolunda

5 Eş‘ârîni piçide hayâl eyleme Şehdî
Güm-geşte olur ma‘ni-i hemvâr yolunda

(13) Mef‘ülû Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe‘ülün

1 Bend olmadığım zülf-i siyeh-tâb mı kaldı
Yâ çekmedim renciş-i kullâb mı kaldı

2 Ol şâha seher âh-ı şerer-pâş u dür-i eşk
‘Arz etmedim gevher-i şeb-tâb mı kaldı

3 Ümmîd-i vişâliyle gezüp küçe-be-küçe
Küyunda yüzüm sürmedim pây mı kaldı

4 Şâd-âb ola ol gönce deyü farı-ı bükâdan
Bağ çeşme-i çeşmimde benim âb mı kaldı

5 Ârâyış-i destâr-ı niyâz olmağa Şehdî
‘Âlemde meger bir gül-i sîr-âb mı kaldı

(14) Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün Mefâ‘îlün

1 Felek erbâb-ı tab‘a cevri eder kîn ü nifâk üzere
Anun‘çün kalmaz anîñ nüh-kıbabı tâk tâk üzere

2 Taḥammül mi olur tâkat-güdâz-ı nâz-ı gerdüna
Ki teklîf-i ‘anîfi pey-siper mâ-lâ-yutâk üzere

3 Yıkar dülâb-ı çarḥı cüşiş-i seyl-âb-ı eşkim âh
Yağar eflâkı necm-i tâli‘im çün ihtirâk üzere

13 T.89a

2a Ol şâha şerer-pâş-ı seher âh u dür-i eşk S

3a eşkim âh] hün-eşkim] S

- 4 Eder nâ-der-berâber vaz' -1 şîrîn zehr-ḥand ile
 ' Acebdir ḥâl-i ebnâ-yı zamâne bu mezâk üzere
- 5 Niçe ârâmiş etsin dilde ezdâd-ı neşât u gâm
 Zebân-zed bir meşeldir bu konaḫ olmaz konaḫ üzere
- 6 Neden terciḥ eder pervâne âyâ sūziş-i vaşlı
 Degil mi sūz-ı vuşlat nūr u nâr-ı iftirâḫ üzere
- 7 Yapıldı bu zemîne gerçi çok ebyât ey Şehdî
 Biri birinden a' lâ dil-nişin-i seb' -ḫabaḫ üzere
- 8 Velî şâhib-zeminiñ Ḥaḫ bu kim her beyt-i ma' mûri
 Olur beytü'l-' arūs-ı bikr-i ma' nâ ittifaḫ üzere
- (15) Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilâtün Fâ' ilün
- 1 Seyr-i gül-geşt-i ruḥ-ı cânâna ey dil gülşen ol
 Ki şerer-pâşî-i firḫatle pür-âteş külḥan ol
- 2 Pençe-i müjgân ile cârū-keş ol güyendevâr
 Dîde-düz ol firḫa-i aḡyâra nevk-i süzen ol
- 3 Şem' a-i mihriyle dönsün dilde fânūs-ı ḥayâl
 Döne döne ' arz-ı ruḥsâr itmege pîrahen ol
- 4 Şalmış gird-âb-ı ' aşḫa fülk-i ümmîdi meded
 Bâd-ı âhıyla pür eyle bâdbânın yelken ol
- 5 Düşdi çün çâh-ı zenaḫ-dâna rehâ mümkün degil
 Zülfini yâriñ kemend idüp gerekse Bijen ol
- 6 Kaşr-ı dilde ol şeh-i ḥüsne şafâ-baḫş olmağa
 Dâḡlarla zeyn idüp sineñ güşâde-revzen ol

14/8b S.80a

3b ruḥsâr] dîdâr S

5a düşdi çün] düşmüş T

6 ol] -S

7 Halka-i āgūşa çek Şehdī o māhı hāleveş
Gayrıdan kaç^ç-ı nazar eyle felekde sen sen ol

(16) Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
1 Şavul ey dil ki gelen dil-ber-i bī-dād odur o
Mest-i hançer-be-kef-i gāmzesi cellād odur o

2 Bu şeh-i mülk-i melāhatden umulmaz şefkat
Olmaz āvīze-i gūşu niçe feryād odur o

3 Çekme gam kesme ümidiñ o cefā-cüduñ kim
Haḫı geldikde vefā eyleye mu' tād odur o

4 Ne kadar eyler ise cevr ile ber-bād yine
Dil-i virānı eden luḫ ile ābād odur o

5 Şordum ol āfet-i devrānı görünce Şehdī
Dediler ' aqlıñ alan şūh-ı peri-zād odur o

(17) Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
1 O şūh ' aşıkıñ eyler tebāh pey-der-pey
Edince küşe-i çeşmin penāh pey-der-pey

2 Giritli giritli ham-ı zülf-i siyāhın ol kāfir
Dil almağičün eder dāmgāh pey-der-pey

3 O şāh-ı hūsn nice rām olur ki müjgānı
Çü nīze-dār şaf-ārā-sipāh pey-der-pey

4 Eder o āhu-yı vaḫşīyi şayd için ' uşşāk
Kemend rişte-i medd-i nigāh pey-der-pey

5 Felekde şanma şehāb içre berç-i rahşende
Şerāre-pāş olur dūd-ı āh pey-der-pey

17 T.89b

5b şerāre-pāş] şerār-pāş S

- 6 Göreydiñ ol ruḥ-ı pür-tâbı şubḥ u şâm deyü
Gelür gider felege mihr ü mâh pey-der-pey
- 7 Ḥarâb olupdur o ma' mûre-i ḥüsün ki anı
Edeydi ceş-i Ḥabeş cilvegâh pey-der-pey
- 8 Uçurdu murğ-ı dili bâğ-ı ḥüsn-i yâra gelüp
Taṭayyür eyledi zâğ-ı siyâh pey-der-pey
- 9 O mest-i nâza nice keşf-i râz edem Şehdî
Olur mı 'afv bu deñli günâh pey-der-pey
- (18) **Mefâ' ilün Fe' ilâtün Mefâ' ilün Fe' ilün**
- 1 Gönül gönül nice bir âh âh pey-der-pey
Bu şerḥa şerḥa bu dâğ-ı siyâh pey-der-pey
- 2 Ḥayâl-i dil-ber ile nev-be-nev nedir sende
Bu arzû-yı dem-â-dem günâh pey-der-pey
- 3 Girih girih seni zülf-i nigâr bende çeker
Meded meded edegör intibâh pey-der-pey
- 4 O sîb-ğabğaba meyl etme kim zenâhdânı
Keşân keşân ider ilkâ-yı çâh pey-der-pey
- 5 Şakın şakın seni şad-pâre çâk çâk eyler
O tiğ-ı ğamğam-ı ḥışm-ı nigâh pey-der-pey
- 6 Yeter yeter bu hevâ-yı heves bu tül-ı emel
Bu keş-me-keş bu tekâpü-yı câh pey-der-pey
- 7 Ki refte refte güzer eylemekde 'ömr-i 'azîz
Yazık yazık ola böyle tebâh pey-der-pey
- 8 Ḥudâ Ḥudâ diyerek kıl tevekkül ey Şehdî
Ki fevc fevc ire feyz-i İlâh pey-der-pey

7 -S

18/4 S.80b

4a sîb] sîb u S

- (19) **Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün**
1 Hıaṭ tıraş olduḡa dil-ber imrenir imrendirir
Gösterir zülf-i mu' anber imrenir imrendirir
- 2 La' l-i mey-günundan olmuş zevḡ-yāb ol mest-i nāz
Elde cām-ı neşve-āver imrenir imrendirir
- 3 Eylemiş taşvīrini ' uşşāk ḡayl[î] dil-nişīn
Görse ol rūḡ-ı muşavver imrenir imrendirir
- 4 Zīb ü fer vermiş ruḡ-ı pür-tābına āyīnede
Şīveler eyler mükerrer imrenir imrendirir
- 5 Naḡd-i cān ile vişāle va' d etmişken o şūḡ
Kıldı bir bāzār-ı diger imrenir imrendirir
- 6 Dāmenin ser-rişte-i müy-ı miyāna bend idüp
' Arz ider zerrīn ḡançer imrenir imrendirir
- 7 Vaz' -ı istiḡnā-pesendī ol periniñ Şehdiyā
Ādemi dīvāne eyler imrenir imrendirir
- (20) **Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün**
1 Olur o reşk-i perī kec-külāḡ pey-der-pey
Ki ' arz-ı ḡākül eder ḡāḡ ḡāḡ pey-der-pey
- 2 Ol āfetiñ dil ü cāna yamandır ḡaşdı
Ki ḡışm-ı çeşm ile eyler nigāḡ pey-der-pey
- 3 O ebruvān-ı muḡavves o nāvek-i müjeler
Atup tıtuḡ dili eyler tebāḡ pey-der-pey
- 4 Ḥadeng-i ḡamzesi yāriñ siper-süpür(?) nā-çār
Şikenc-i zülfün ider dil penāḡ pey-der-pey

7b dīvāne] dāne S
20 T.90a

- 5 İnanmaz ol büt-i nev-res 'alaşam olduğuna
Degil mi dāğ-ı derūnum güvāh pey-der-pey
- 6 'Aceb mi hāk-i mezārında 'āşık-ı zārîñ
Biterse lāle vü mihr-i giyāh pey-der-pey
- 7 O şeh-süvāre eder ref' -i riķ' a ey Şehdî
Hezār sencileyin dād-ḥ'āh pey-der-pey
- (21) **Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün**
- 1 Zuhūr etmekde pey-der-pey kaçā-yı mübrem-i 'ālem
Bilinmez ḥikmet-i rāz-ı nihān-ı mübhem-i 'ālem
- 2 Kōmaz ḥāṭırda gam keyfiyyet-i cām-ı Cem 'ālem
Velikin herkes olmaz bezm-i meyde maḥrem-i 'ālem
- 3 Kātı pūr-zūr olurmuş duḥter-i rez ayak almaḳda
Aña al arķası yerde demiş çok Rüstem-i 'ālem
- 4 Şeb-i deycūr-ı gamda olmasın erbāb-ı dil rencūr
Olur pāşide-pertev cām-ı mey şubḥ-dem-i 'ālem
- 5 'Aceb nā-der-ber-ā-ber vāz-ı zehr-i ḥand eder gerdün
Ki bir kez ḥande-fermā olsa zehr ile gam-ı 'ālem
- 6 O şirîn-leb dem-ā-dem nağme-i şeh-nāza mā'ildir
N'ola girmezse bir dem gūşına zir u bem-i 'ālem
- 7 Gören bir kez o şūḥuñ Şehdīyā la' l-i şafā-baḥşın
Şikest-i cām-ı zühed eylerdi olsa Edhem-i 'ālem

6b mihr-i] mihr ü S
1b mübhem] ḥikmet S
3b 'ālem] -S
21/6 S.81a
7a kez] dem S

- (22) Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün
 1 Eşk-i çeşmim görünür yâre benim nemcesine
 Lîk reşk-âver-i tufândır o nem yemcesine
- 2 N'ola ol şüh-ı perî-zâd edüp ünsiyet
 Gül-i ruhsârını ' arz eylese âdemcesine
- 3 Keşf-i zâr eyler idim hâl-i dil-i zârım aña
 Ğam-küsâr olsa baña hem-dem ü maħremcesine
- 4 Ta-be-key renciş-i ħamyâze-keşî ey sâķî
 Şun bize cām-ı leb-â-leb içelim Cemcesine
- 5 Ħať-ı sebzın edeli Ka' be-i rüyına niķâb
 Eşk-rîz olmada ' âşıkları zemzemcesine
- 6 Devr-i ħüsnünde n'ola ol şeh-i ħübânıñ eger
 Görsele bendeler ihsânımı Ħâtemcesine
- 7 Şehdiyâ feyz-i ma' ânî ile bîkr-i fikre
 Rûħ-baĥş olsañ olur ' İsi-yi Meryemcesine
- (23) Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün
 1 Gönül ol âfet-i ' âşık-küş-i bîdâdı n'eylersin
 Yeter etdiñ yeter bu nâliş-i feryâdı n'eylersin
- 2 Dil-i vîrânı bir nîm-nigâhı etmeye âbâd
 O şüh-ı çeşm-i mekkâr-ı cefâ-mu' tâdı n'eylersin
- 3 Nihâl-i bāğ-ı ümmîd olmayınca dilde bâr-âver
 Tehî-dest-i çenâr u serv-i ser-âzâdı n'eylersin
- 4 Severseñ naĥl-i ħurmâ gibi bir kâkül-perîşân sev
 Heveskâr-ı hevâ-yı ħayr olan şimşâdı n'eylersin

- 5 Edermiş büse-i la' liyle Şirinkār aġyārı
Bu ġayret ile kūh-endāzi-i Ferhād'ı n'eyleysin
- 6 Kemāl-i hüsn-i hāl-i hadd ü serv-i kıadd-i yāri gör
Ĥayāl-i naqş-i müyīn-hāme-i Bihzād'ı n'eyleysin
- 7 Bu şeşdergāh-ı 'ālemde verir bir gün güşād ey dil
Seni zār eyleyen bāziçe-i nerrādı n'eyleysin
- 8 Umūruñ Ĥaqq'a tevfiż eyleyip bu māsivādan geç
Meded-cüy ol Ĥudā'dan gayrıdan imdādı n'eyleysin
- 9 Bu bāzār-ı fenādan Şehdiyā şekker-fürüş-ı çarĥ
Şatıp şavdı seni şimdengeri kıannādı n'eyleysin
- (24) **Mef' ūlü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ūlün**
- 1 Feryād ki feryādıma feryād-resim yok
Men bi-kese raĥm eyleyecek hiç kesim yok
- 2 Bir kıāfileye peyrev ü sāmān-be-düşum
Cemmāze-keş-i bāng-ı derā-yı ceresim yok
- 3 Nā-çār piyāde-rev-i beydā-yı ümīdim
Ser-menzil-i maqşūda resān bir feresim yok
- 4 Dem-besteyim ol deñli gelü-giri-i ġamdan
Āyīne-i çarĥa eşer eyler nefesim yok
- 5 Bilmem nice ārāmiş eder bülbül-i dil kim
Çār-çübe-i tende aña şāyān kıafesim yok
- 6 Yā Rab meded ü 'avn ü 'ināyet baña senden
Ĥayrıden ümīdim daĥı bir mültemisim yok
- 7 Ālüde-i cürmüm o kıadar çarĥ-i kühende
Bir tāze günāh etmege Şehdī hevesim yok

6 baña] -T
25 S.81b
7 -S

- (25) Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün
 1 Fiğan ki sūh̄tem ez-sūz-ı āh pey-der-pey
 Ki geşt 'ömr-i 'azîzem tebāh pey-der-pey
- 2 Emel girifte-i dām-ı hayāl-i piç-ā-piç
 Heves be-keş-me-keş-i kayd-ı cāh pey-der-pey
- 3 Çi sūd tevbe-i mā ger şikeste-beste şeved
 Çü hırka-pūs-ı muraqqa'-penāh pey-der-pey
- 4 Zi-bes 'ināyet-i āmurzgāri-i īzed
 Dilem rubūde be-sūy-ı günāh pey-der-pey
- 5 Esirān-ı şeh-i hüsneḡ ki hayl-i müjgāneş
 Nežāre-senc-i şaf-ārā sipāh pey-der-pey
- 6 Be-şevk-i dīden-i ū şubḡ u şām mī-āyend
 Zi-şahḡn-ı pehn-i felek mihr ū māh pey-der-pey
- 7 Be-çāk çaki-i sine be-dāğ dāğ-ı hezār
 Hārābi-i dil ū cān-rā güvāh pey-der-pey
- 8 Hōşā ki ān büt-i şirīn hūrām-rā Şehdī
 Be-i' tizār-nihem rū-be-rāh pey-der-pey

(26) Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Seni āgyār ile gördükçe ey şūh-ı cefā-pişe
 Gelür bu hātır-ı nā-şādıma biñ dürlü endişe
- 2 Dil-i pür-zahmıma bir kerre rahm et ey vefā-düşmen
 Düşürme hātır-ı mecrūhumu her bār teşvişe
- 3 Beni Leylā-yı zūlfün eyledi Mecnūn hey zālim
 Giritār-ı kemend-i kāfir-i bī-rahm-ı bed-kişe

- 4 K̄o te 'ş̄ir etmez ol senḡin-dil-i Ş̄ir̄in-lebe feryād
Niçün Ferhād olmuş küh-ken āyā urup t̄iše
- 5 H̄azer etmek gerekdir ş̄ir-i merdüm-ḡir-i ğamzenden
O b̄i-dāda olupdur k̄üşe-i çeşm ü müjeñ bişe
- 6 Ş̄ikeste bir sifāl-ı neşve-rīze k̄ā 'iliz sāk̄i
Verir keyfe keder çün inkisār-ı sāgar u ş̄iše
- 7 Nemek-pāş olmasa gāh̄i leb-i cānān ey Şehd̄i
Tesell̄i gelmez idi 'āşık-ı nā-kām-ı dil-rīše

(27) **Mef' ūlū Fā' ilātū Mefā' ilū Fā' ilūn**

- 1 Zencir-i pāy-ı h̄üsn olalı haṭṭ-ı müşk-bār
Çekdi çevirdi kendüsin ol ş̄uḥ-ı ş̄ivekār
- 2 Etse nühüfte ger ser-i zūlfūn 'aceb degil
Olur nihān d̄ideden elbette pāy-ı mār
- 3 Kākülleriñde bende çekermiş o mū-be-mū
Tā kim haṭṭından ermeye bir tārına ğubār
- 4 Ser-keşlik etmeyip gelir āġūşa ol per̄i
Da' vet olunsa bir ser-i mū etmez i' tizār
- 5 'Ālem o çeşm-i meste görünmezdi kıl kadar
Gösterdi rüzgār aña müjgānların çü hār
- 6 Mūy-ı miyānına şarılıp hañçeri meger
Beklerdi ol beli kuş uçurmazdı yādgar
- 7 Şehd̄i o belde yok kesiciden eşer dir̄iġ
Ser-rište-i ümidini kaṭ' eylemiş o yār

(28) **Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilātūn Fe' ilūn**

- 1 H̄ızr-ı tevfīk hidāyet eder inşā 'allāh
Dil-i güm-geşte murāda erer inşā 'allāh

6b bel̄i] bil T

28 -S

- 2 Feth eder gönca-şifat ‘uğdeleriñ şabr ile
Vaqtı geldikde nesim-i seher inşâ ’allâh
- 3 Var ümidim ki ola hubb-ı nebî-i ‘Adnân
Âteş-i rüz-ı cezâyâ siper inşâ ’allâh
- 4 ‘Âşık-ı şâdıķ olanlar pül-i rustâ-ñiz
Berķ-ı hâţif gibi eyler güzer inşâ ’allâh
- 5 Çekdirip zevraķ-ı tevħidle Şehdî âñir
Ederiz baħr-ı fenâdan güzer inşâ ’allâh

SONUÇ

18. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Şehdî, önemli devlet kademelerinde görev almış, devrin ileri gelen yöneticilerinin yakınında bulunmuş ve onlardan maddi ve manevi destek görmüştür.

Biyografik ve bibliyografik kaynakların bazılarında şairin adı, ölüm tarihi, divanı hakkında verilen bilgilerin Şehdî mahlaslı diğer şairlerle karıştırıldığı görülmektedir. Şairin divanı taranarak; yapmış olduğu görevler, yardımlarını gördüğü kişiler tespit edilmiş, kaynaklar karşılaştırılarak şair hakkındaki eksik ve hatalı bilgiler düzeltilmeye çalışılmıştır.

Döneminin önemli hattatlarından biri olan Şehdî’nin çeşitli nazım şekillerini ve mensur parçalarını ihtiva eden hacimce küçümsenmeyecek bir divanı vardır. Sayıca az olmasına rağmen; teknik ve anlam derinliği açısından başarılı gazeller kaleme alan şairin gazellerinde, Sebki-hindînin etkisi görülmektedir.